

Nd.

75. Frumvarp til laga

[69. mál]

um breyting á lögum nr. 101 frá 8. des. 1966, um framleiðsluráð landbúnaðarins, verðskráningu, verðmiðlun og sölu á landbúnaðarvörum o. fl.

Flm.: Sighvatur Björgvinsson, Vilmundur Gylfason, Árni Gunnarsson,
Eiður Guðnason.

1. gr.

2. mgr. 12. greinar laganna orðist svo:

Í fjárlögum hvers árs skal ráð fyrir því gert, að ríkissjóður ábyrgist að tilteknu marki greiðslu á þeim halla, sem bændur kunna að verða fyrir vegna útflutnings á sauðfjárafurðum annars vegar og nautgripaafurðum hins vegar. Verðábyrgð samkvæmt framansögðu skal miðuð við hvora búgrein um sig og greiðsla gerð upp sérstaklega fyrir hvora þeirra. Á hverju verðlagsári getur slík verðábyrgð mest orðið sem nemur 8% af framleiðsluverðmæti nautgripaafurða vegna útflutnings á afurðum þeirrar búgreinar og mest 12% af framleiðsluverðmæti sauðfjárafurða vegna útflutnings á þeim afurðum.

2. gr.

Aftan við IX. kafla laganna komi svofellt:

Ákvæði til bráðabirgða.

Þrátt fyrir ákvæði 2. mgr. 12. gr. er heimilt að ríkissjóður ábyrgist greiðslu á þeim halla, sem bændur kunna að verða fyrir vegna útflutnings á sauðfjárafurðum, allt að því marki sem hér segir:

Fyrir verðlagsárið 1978/1979 allt að 20% af framleiðsluverðmæti sauðfjárafurða.
Fyrir verðlagsárið 1979/1980 allt að 18% af framleiðsluverðmæti sauðfjárafurða.
Fyrir verðlagsárið 1980/1981 allt að 16% af framleiðsluverðmæti sauðfjárafurða.
Fyrir verðlagsárið 1981/1982 allt að 14% af framleiðsluverðmæti sauðfjárafurða.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Efnislega samhljóða frv. var flutt á síðasta þingi af Sighvati Björgvinssyni og Benedikt Gröndal, en málið hlaut þá ekki afgreiðslu. Sama greinargerð fylgir frv. nú og í fyrra, nema hvað breytingar hafa verið gerðar á tölum og talnalegum upplýsingum í samræmi við breytingar, sem orðið hafa frá því frv. var fyrst flutt.

Tilgangurinn með flutningi frv. þessa er að benda á leið út úr þeim ógöngum, sem þjóðarbúið er komið í vegna greiðslu verðábyrgðar úr ríkissjóði á útfluttar landbúnaðarafurðir (útflutningsbætur). Í þeim efnum hefur stöðugt sigið á ógæfuhliðina að undanförunu uns í algert óefni er nú komið þegar flytja getur þurft út yfir 30% af framleiðsluafurðum einnar búgreinar og greiða úr ríkissjóði í verðbætur af þeim sökum upphæðir, sem taldar eru í þúsundum milljóna króna. Í fjárlögum fyrir árið 1978 er varið 2 963 millj. kr. í þessu skyni til þess að standa undir halla af útflutningi, sem skapast vegna offramleiðslu, einkum og sér í lagi á kindakjöti, en einnig að talsverðu marki á mjólkurafurðum. Líklegt er, að sú áætlun um fjárþörf sé vanreiknuð um yfir 500 millj. kr. Þegar lítið er til þess, hversu mikil aukning hefur orðið á greiðslu útflutningsuppbóta á allra síðustu árum, ekki aðeins í krónum, heldur ekki síður í raunverulegum verðmætum, sbr. töflu II, er auðséð, að við svo búið verður ekki staðið. Ber því brýna nauðsyn til að því kerfi, sem slík verðábyrgðargreiðsla úr ríkissjóði er byggð á, verði breytt, enda kom engum til hugar, þegar það kerfi var sett á með bráðabirgðalögum frá 15. desember 1959, að afleiðingarnar gætu orðið neitt í námunda við það sem orðið hefur.

Flm. er ljóst, að þótt brýna nauðsyn beri til að breyta til og það verðábyrgðarkerfi vegna útflutnings á landbúnaðarafurðum, sem í gildi hefur verið s.l. 19 ár, hafi gersamlega gengið sér til húðar, þá fylgir því mikill vandi að breyta um. Á því er ekki nokkur vafi, að verðábyrgðarkerfið hefur heinlínis ásamt með öðru stuðlað að mjög óæskilegum framleiðsluháttum í íslenskum landbúnaði, þannig að framleiðsla fyrir innanlandsmarkað með eðlilegum og óhjákvæmilegum sveiflum milli ára sökum árferðis og markaðsaðstæðna hefur ekki reynst það markmið framleiðslunnar, sem eðlilegt og sjálfsagt er. Þess í stað hefur verið stofnað til mikillar offramleiðslu á ákveðnu sviði landbúnaðarframleiðslunnar í skjóli þess að ríkissjóður tryggði framleiðendum lágmarksverð fyrir framleiðsluna, þótt mjög verulegan hluta hennar yrði að flytja úr landi fyrir miklum mun lægra verð en íslenskum neytendum er ætlað að greiða. Þannig hefur verið horfið frá því markmiði landbúnaðarframleiðslunnar, sem var fyrir gildistöku ákvæðanna um verðábyrgð ríkissjóðs frá 1959, að framleiðsla landbúnaðarafurða taki mið af þörfum innanlandsmarkaðarins, og hefur framkvæmd verðábyrgðarinnar án efa átt stóran hlut að því máli. Enda þótt nú sé fyrir allnokkru orðið ljóst, að við svo búið verður ekki staðið, þá er engu að síður ýmsum erfiðleikum

bundið að hverfa frá þeirri stefnu í útflutningsbótamálunum, sem svo rík áhrif hefur haft á framleiðslustefnu í landbúnaði á s. l. 19 árum. Til dæmis er ljóst, að ef snúið yrði við blaðinu í einu vetfangi og breytt um kerfi verðabyrgðar ríkissjóðs vegna útflutnings landbúnaðarafurða þannig að útflutningsbætur lækkuðu mjög í einni svipan, þá mundi það hafa mjög alvarlegar afleiðingar fyrir bændur. Viðbrigðin yrðu svo mikil og snögg, að jafnvel enn alvarlegri vandi mundi skapast í landbúnaðarmálunum — sá vandi, að ekki yrði með nokkru móti unnt að losna við verulegan hluta af framleiðslu búvara, einkum sauðfjárafurða, sem yrði að sjálfsgöðu óskaplegt áfall fyrir íslenska bændastétt, er án efa mundi ríða búskap margra bænda að fullu. Einmitt vegna þess, hversu lengi menn hafa látið viðvaranir Alþýðuflokksins um hvert stefndi í landbúnaðarmálunum með óbreyttu útflutningsbótakerfi sem vind um eyru þjóta, er nú komið út í þær ógöngur, sem raun ber vitni, þar sem ekki verður snúið á rétta braut nema með mikilli varúð og á talsverðum tíma.

Með frumvarpi þessu er hent á færa leið með breytingum á núverandi kerfi verðabyrgðar (útflutningsbóta) sem er í senn varfærnisleg og tekin í áföngum á talsvert löngum tíma. Af ummælum ýmissa þingmanna má ætla, að skilningur hafi nú loks skapast á þeim vanda, sem við er að etja, og vilji sé fyrir skynsamlegum úrbótum.

Í samstarfsyfirlýsingu ríkisstjórnarinnar er þess m. a. getið, að stefnan í landbúnaðarmálum verði tekin til endurskoðunar. Í því sambandi er m. a. stefnt að því, að framleiðslustefnan taki fyrst og fremst mið af innanlandsþörfum og dregið verði úr óhagkvæmri umframframleiðslu á landbúnaðarafurðum.

Flm. þykir bæði sjálfsgagt og eðlilegt, að útflutningsbótakerfið komi sérstaklega til skoðunar við þá endurskoðun stefnu í landbúnaðarmálum, sem hafin er að frumkvæði stjórnvalda. Einkum og sér í lagi telja flm. nauðsynlegt að endurskoða viðmiðun bótanna — þær fjárhæðir, sem upphæðir bótanna ráðast af. Í frv. þessu eru lagðar til nýjar viðmiðunarreglur, sem flm. líta á sem skref í átt til magnviðmiðunar. Þykir flm. eðlilegt að þessi þáttur í landbúnaðarstefnunni — ákvörðun útflutningsbóta — komi til ákvörðunar og afgreiðslu samhliða þeirri endurskoðun, sem fram undan er á stefnunni í heild, og leggja til þá lausn, sem frv. gerir ráð fyrir.

Núverandi skipan verðabyrgðar.

Núverandi skipan verðabyrgðar vegna útflutnings landbúnaðarafurða (útflutningsbóta) var upp tekin með bráðabirgðalögum frá 15. desember 1959, en bráðabirgðalög þessi voru í formi viðauka við lög nr. 94 frá 5. júní 1947, um framleiðsluráð landbúnaðarins, verðskráningu, verðmiðlum og sölu á landbúnaðarafurðum o. fl. Bráðabirgðalögin voru staðfest á Alþingi með nokkurri formbreytingu, en efnislega óbreytt þá um veturinn.

Tildirög þessarar lagasetningar voru þau, að fulltrúar neytenda og framleiðenda höfðu ekki komið sér saman um nýjan verðlagsgrundvöll landbúnaðarafurða þá um haustið, m. a. vegna þess að í þágildandi lögum voru ákvæði um að heimilt væri að hækka útsöluverð á landbúnaðarafurðum innanlands til þess að bæta upp halla á útflyttum vörum. Höfðu fulltrúar bænda krafist þess, að þessi heimild yrði notuð við verðákvörðunina haustið 1959, en það hafði þá aðeins örsjaldan verið gert, þar eð það sætti af eðlilegum ástæðum mikilli andstöðu, að halli vegna útflyttra landbúnaðarvara sökum meiri framleiðslu en samsvaraði innanlandsneyslu væri borinn af neytendum í formi hækkaðs útsöluverðs á búvörum innanlands. Þessari kröfu bænda svo og öðrum kröfum þeirra um hækkanir mótmæltu fulltrúar neytenda í verðlagsnefnd og hurfu úr nefndinni svo ekki reyndist unnt að verðleggja landbúnaðarvörur eins og lög stóðu til. Var þá ákveðið með bráðabirgðalögum, að verð þeirra skyldi standa óbreytt.

Fyrir tilhlutan þáverandi ríkisstjórnar tóku fulltrúar bænda og neytenda, þ. e. a. s. verkalýðshreyfingarinnar, í kjölfarið upp viðræður sín á milli um endurskoðun á lögum um framleiðsluráð landbúnaðarins með það að markmiði að koma sér niður á skipan verðlagsmála, sem háðir aðilar gætu við unað. Slikt samkomulag tókst. Samdar voru breytingar á framleiðsluráðslögunum, sem ríkisstjórnin setti síðan með umræddum bráðabirgðalögum frá 15. des. 1959. Eitt atriðið í þeirri laga-setningu, sem samkomulag náðist um milli neytenda og bænda, var ný skipan á verðábyrgð vegna halla á útfluttum landbúnaðarafurðum, og hefur sú skipan staðið óbreytt síðan. Hana er að finna í 12. gr. laga um framleiðsluráð landbúnaðarins o. fl., nú nr. 101/1966. Í 1. mgr. 12. gr. segir, að óheimilt sé að bæta upp söluverð landbúnaðarafurða á erlendum markaði með því að hækka söluverð þeirra innanlands — sem sé lagt bann við því fyrirkomulagi, sem í lögum var fram til ársins 1959 og olli ósamkomulaginu haustið 1959 sem áður var getið. Í 2. og 3. mgr. 12. gr. eru svo ákvæðin um það, sem koma á í staðinn — verðábyrgð ríkissjóðs — og hljóða þær svo:

„Tryggja skal greiðslu á þeim halla, sem bændur kunna að verða fyrir af útflutningi landbúnaðarvara, en þó skal greiðslan vegna þessarar tryggingar ekki vera hærri en svarar 10% af heildarverðmæti landbúnaðarframleiðslunnar viðkomandi verðlagsár, miðað við það verð, sem framleiðendur fá greitt fyrir afurðir sínar.

Hagstofa Íslands reiknar fjárupphæð þá, er ber að greiða framleiðendum vegna ákvæðis 2. mgr. þessarar greinar.“

Þegar hér er komið ber að hafa í huga, að fram til ársins 1959, þegar þessi ákvæði um verðbætur voru í lög leidd, hafði landbúnaðarframleiðslan ávallt tekið mið af markaðsþörf innanlands. Fram til þess tíma hafði útflutningurinn, þegar hann var allra mestur, aðeins numið 5.45% af heildarverðmæti framleiðslunnar. Er því ekki undarlegt þótt engum hafi þá til hugar komið, að það gæti gerst, að framleiðsla landbúnaðarafurða tæki slíkt stókk umfram innanlandsþarfir, að hámark verðábyrgðar yrði notað eða neitt nálægt því. Þegar um það mál var rætt á Alþingi í febrúarmánuði árið 1960 þótti þingmönnum algerlega fráleitt, að til slíks gæti komið, og því þarflaust að samþykkja breytingartillögu, sem fram kom frá einum af þingmönnum Alþýðuflokksins þess efnis, að verðábyrgðin yrði með öðrum hætti — sem sé þeim, að hún næði til mismunarins á því verði, sem fengist á erlendum markaði fyrir allt að 10% framleiðslunnar, sem út yrði flutt, og því verði, sem fengist innanlands fyrir sama magn. Sem dæmi um þessi viðhorf lét þáverandi landbúnaðarráðherra, Ingólfur Jónsson, svo um mælt í ræðu í efri deild Alþingis 11. mars 1960:

„Og nú er öllum sú staðreynd ljós, að landbúnaðarframleiðslan vex ekkert í hlutfalli við aukna notkun innanlands, ekkert í samræmi við fjölgun fólksins í landinu, og þess vegna er það rétt . . . að það eru litlar líkur til þess, að útflutningsbæturnar verði þungur baggi á ríkissjóði. . .“

Þannig voru spádómarnir þá, við seiningu laganna um útflutningsuppbætur. Þó liðu ekki nema rösk tvö ár — eða fram til verðlagsársins 1963/64 — þar til greiðsla verðábyrgðar úr ríkissjóði vegna útflutnings á landbúnaðarafurðum var komin í levfilegt hámark, 10% af heildarverðmæti landbúnaðarframleiðslunnar í landinu. Og þessu hámarki hefur verðábyrgðin náð í sjö önnur skipti, eða í alls 8 ár af 14 frá árinu 1963/64 til yfirstandandi árs, eins og sjá má í töflu I. Og í raungildi hafa útflutningsbæturnar einnig vaxið ár frá ári — orðið allt að 69% hærri en þær voru árið 1963—64 á sambærilegu verðlagi eins og sjá má á töflu II (verðlagsárið 1973/74). Slík áhrif hefur sú leið, sem valin var í sambandi við verðtryggingu ríkissjóðs á útflutning landbúnaðarvöru, haft á framleiðslustefnuna í landbúnaði.

Ýmislegt annað kemur auk þess til. Ýmsir — jafnvel þeir, sem áttu hlut að því samkomulagi bænda og neytenda sem gert var haustið 1959, og þeir, sem beittu sér fyrir lagasetningu í framhaldi af því — stóðu í þeirri trú, að með því væri aðeins verið að tryggja, að útflutningsbætur úr ríkissjóði gætu á ári hverju ávallt numið sem svaraði 10% af verðmæti hvernar útfluttrar afurðar fyrir sig — t. d. 10% af verðmæti osta, 10% af verðmæti kindakjötsframleiðslunnar o. s. frv. En eins og bókstafur laganna hljóðar er ekki um slíkt að ræða. Framkvæmdin er sú, að fyrst er áætlað heildarframleiðsluverðmæti allrar landbúnaðarframleiðslu og hlunninda, það lagt saman og síðan reiknuð 10% af þeirri upphæð, sem skv. laganna bókstaf er sú fjárhæð, sem verðábyrgð ríkissjóðs á að nema. Eins og sjá má af töflu I eru þannig ekki aðeins inni í heildarframleiðsluverðmætistölunni allar afurðir af nautgripum og sauðfé, heldur jafnframt framleiðsluverðmæti annarra afurða, en inni í þessum „öðrum afurðum“ eru t. d. afurðir af hrossum, afurðir af geitum, svínum, loðdýrum og alifuglum, garð- og gróðurhúsaafurðir og tekjur af hlunnindum, svo sem af laxveiðum og sölu veiðileyfa, silungsveiðum, hrognkelsaveiðum, selveiðum, æðardúni, eggjatöku, fuglaveiðum og vegna rekatöku. Framleiðsluverðmæti allra þessara greina er reiknað út, lagt saman og síðan reiknuð 10% af heildartölunni. Sú tala, sem þá kemur út, er sem sé sú fjárhæð, sem verður það árið að koma úr ríkissjóði vegna verðábyrgðar á útfluttar landbúnaðarafurðir, sem fyrst og fremst eru kindakjöt og mjólkurvörur. Þannig verða tekjur, sem hljótast af starfsemi eins og alifuglarækt, tómat- og gúrkuframleiðslu, lax- og silungsveiðum, löku æðardúns, eggjatinslu og hirðingu rekaviðar, til þess að hækka greiðslur bóta úr ríkissjóði vegna útflutnings á lambakjöti, með þeim afleiðingum að verðtryggð offramleiðsla á þessari einu afurð getur numið 30—40% af heildarframleiðslunni. Auðvitað felur þetta ekki í sér eðlilega framleiðslustefnu með þarfir innanlandsmarkaðar og fjárhagsgetu þjóðarinnar fyrir augum. Vandinn er hins vegar sá, að við slíkt kerfi búum við Íslendingar. Sú staðreynd verður ekki umflúin, og hún hefur haft þau áhrif, að ekki verður til baka snúið nema með varúð og gætni, svo stórkostlegt tjón hljótist ekki af fyrir landbúnaðinn og þjóðarþúið í heild.

Um önnur atriði varðandi þróun mála við nágildandi kerfi útflutningsbóta vísast til taflna, sem frv. þessu fylgja.

Stefna frumvarpsins.

Eins og áður er sagt byggist frv. þetta á því meginviðhorfi, að beygt verði út af hinni röngu braut og til réttar áttar, en þó með aðgát og varfærni, sem nauðsynleg er eins og málum er nú komið. Ef fyrr hefði verið gripið á vandanum og ráðamenn hefðu ekki daufheyrst við varnaðarorðum Alþýðuflokksmanna hefði sjálfsagt verið hægt að gripa til fljótvirkari og útgjaldaminni ráða en felast í þessu frv. En staðreyndin er sú, að í hreinar ógöngur er komið þar sem fara verður með varfærni, og í augu við þær staðreyndir verða menn að horfast.

Frumvarpið, eins og það er úr garði gert, gerir ráð fyrir því, að þær breytingar verði gerðar á 12. gr. laganna um framleiðsluráð — þeirri grein, sem fjallar um verðábyrgð ríkissjóðs vegna útfluttra landbúnaðarafurða (útflutningsbætur) — að miða ekki verðábyrgðina við samanlagt heildarverðmæti allrar landbúnaðarframleiðslunnar að hlunnindum meðtöldum, heldur aðeins við framleiðsluverðmæti þeirra aðalbúgreina tveggja — nautgriparæktar og sauðfjárræktar — sem útflutningurinn er einskorðaður við. Þannig er lagt til, að verðábyrgð ríkissjóðs nái til útflutnings á afurðum hvorrar þessarar búgreinar um sig þannig að hún megi mest verða sem svarar 8% af heildarverðmæti nautgripaafurða gagnvart útflutningi á afurðum þeirrar búgreinar og 12% af heildarverðmæti sauðfjárafurða vegna útflutnings á afurðum þeirrar búgreinar. Þannig yrðu útflutningsbæturnar gerðar upp fyrir hvora búgrein um sig og ekki leyfður flutningur verðábyrgðar milli bú-

greina, t. d. ef verðabyrgð yrði ekki að fullu notuð gagnvart útflutningi afurða annarrar búgreinarinnar, en útflutningur á afurðum hinnar yrði meira en næmi verðabyrgð hennar. Þá er eigi heldur hægt skv. frv. að flytja verðabyrgðargreiðslur milli ára frekar en nú á sér stað, þannig að verðabyrgð, sem ekki nýtist eitt árið, fellur þá niður.

Flm. er ljóst, að hér er um að ræða talsvert stórt skref í átt til eðlilegrar skipunar á þessum málum, sem m. a. mundi hafa haft það í för með sér að greiðslur vegna verðabyrgðar verðlagsárið 1976/77 myndu hafa lækkað um röskan 1 milljarð króna frá því sem nú er ef ekkert annað kæmi til. Ef slík breyting yrði gerð í einu vefangi mundi sú ráðstöfun koma mjög harkalega við bændur — jafnvel lama að verulegu leyti sauðfjárbúskapinn í landinu. Einmitt þess vegna er lagt til í frv. að sett verði bráðabirgðaákvæði í lög um framleiðsluráð, þannig að markmiði 12. gr., eins og hún yrði ef frv. yrði samþykkt, væri náð í áföngum gagnvart þeirri búgrein — sauðfjárrækt — sem erfiðast ætti með að una þessum breytingum. Á verðlagsárinu 1977/78 mætti verðabyrgð ríkissjóðs vegna útfluttra sauðfjárafurða þannig nema allt að 20% af heildarframleiðsluverðmæti búgreinarinnar, á þar næsta verðlagsári lækkaði hámark ábyrgðarinnar niður í 18% og svo áfram koll af kalli uns hún yrði komin niður í 12% á 4 árum. Með þessu móti væri markinu náð í áföngum og yrði ekki eins tilfinnanleg breyting og ella. Að sjálfsögðu eru flm. reiðubúnir til þess að fylgja endurskoðun á áfangaskiptingunni og hlutfallstölum verðabyrgðarinnar, ef samstaða tækist um það í þinginu, enda skiptir slíkt engum sköpum, heldur hitt, sem er aðalatriði, að horfið verði til verðabyrgðarkerfis, sem hefur ekki þau óæskilegu og óeðlilegu áhrif á framleiðslustefnu í landbúnaði, sem það kerfi hefur haft, er í gildi hefur verið s. l. 19 ár.

Með sama hætti vilja flm. benda á, að í frv. felst ekki hin endanlega lausn þessara mála, heldur aðeins lausn um takmarkaðan tíma, til þess fallin að snúa af rangri braut yfir til réttari áttar. Sem framtíðarstefnu í þessum málum má t. d. benda á verðabyrgðarkerfi, sem yrði þannig hugsað, að áætlað yrði hverjar sveiflur í framleiðslumagni landbúnaðarafurða telja mætti eðlilegar með hliðsjón af árferðissveiflum og þörfum innanlandsmarkaðar, og ríkissjóður ábyrgðist síðan þann mismun, sem kynnir að skapast vegna útflutnings, innan eðlilegra umframframleiðslumarka, á því verði, sem fengist fyrir útflutninginn annars vegar, og innanlandsverðinu hins vegar. Takmarkið er auðvitað það, að landbúnaðarframleiðslan sé ávallt fyrst og fremst í samræmi við innanlandsmarkaðsþarfir hvað varðar magn, gæði og fjölbreytni og ráðstafanir hins opinbera til stuðnings landbúnaði taki mið af óskum neytenda og þörfum atvinnuvegarins fyrir aukna hagræðingu, bættu hagkvæmni og aukna framleiðni ásamt með eðlilegum launakjörum bændu miðað við aðrar stéttir þjóðfélagsins fyrir þá miklu vinnu og ábyrgð, sem á þeim hvílir, en lúti ekki nær einhliða að því að auka framleiðsluna án tillits til þarfanna innanlands, fjárhagsgetu þjóðarbúsins, gjaldþols neytenda og afkomumöguleika bændu.

Tafla I.

Áætlað heildarverðmæti landbúnaðarværu verðlagsárin 1964/65—1977/78. Útflutningsbætur (verðabyrgð).

	Afurðir af nautgripum millj. kr.	Þar af mjólk millj. kr.	Afurðir af sauðfé millj. kr.	Aðrar afurðir millj. kr.	Alls verðmæti millj. kr.	Útfl.b. úr ríkissj. millj. kr.	Þar af vegna nautgr.- afurða	sauðfj.- afurða	Hlutfall af heildar- verðmæti
Verðlagsár 63/64	816	773	570	214	1 600	160	90	70	10%
Verðlagsár 64/65	965	918	635	237	1 857	179	110	69	9.6%
Verðlagsár 65/66	1 062	997	794	321	2 177	218	120	98	10%
Verðlagsár 66/67	1 101	1 011	893	298	2 292	229	100	129	10%
Verðlagsár 67/68	1 283	1 130	999	326	2 558	258	78	178	10%
Verðlagsár 68/69	1 417	1 259	1 193	396	3 006	301	70	231	10%
Verðlagsár 69/70	1 606	1 431	1 270	445	3 321	332	82	260	10%
Verðlagsár 70/71	2 055	1 842	1 475	544	4 074	379	230	174	9.9%
Verðlagsár 71/72	2 420	2 212	1 614	792	4 826	438	269	110	7.9%
Verðlagsár 72/73	3 071	2 799	2 193	1 009	6 273	480	237	201	7%
Verðlagsár 73/74	4 547	4 102	3 415	1 313	9 275	927	480	447	10%
Verðlagsár 74/75	6 120	5 440	4 797	2 350	13 267	1 140	490	650	8.6%
Verðlagsár 75/76	8 022	7 155	6 956	3 020	17 998	1 658	235	1 423	9.2%
Verðlagsár 76/77	10 490	9 498	8 703	3 818	23 011	2 652	550	2 101	11.5%
Verðlagsár 77/78	16 940	15 436	13 552	5 479	39 971*	(4 956)	(1 870)	(3 086)	(13.8%)

Athugasemdir og skýringar:

1. Verðlagsár er frá 1. september ár hvert til jafnlengdar næsta árs.
2. Afurðir eru reiknaðar á verði til bændu, í flestum tilvikum eins og það hefur verið skráð í verðlagsgrundvelli, en ekki skv. raunverulegu útborgunarverði.
3. Frá því verðabyrgðargreiðslur í núverandi formi hófast (1959/60) hafa greiðslur náð hámarki (10%) alls 8 sinnum (sjá töflu), en það þýðir, að útflutningur búværu hefur 8 verðlagsár orðið það mikill, að framlag úr ríkissjóði sem nemur 10% af samantöldu framleiðsluverðmæti landbúnaðarins hefur ekki nægt til þess að jafna „ballann“ á útflutningnum.
4. Skipting bótagreiðslna á nautgripaafurðir annars vegar og sauðfjárafurðir hins vegar er ekki nákvæm í þessari töflu. Ýmsar tilfærslur á greiðslu milli ára og milli afurða valda því, að án mikilla skýringa er ekki unnt að gera nákvæma skiptingu.
5. Á árinu 1978 var veitt aukafjárveiting til umframgreiðslu vegna verðlagsársins 1976/77.
6. Ekki hefur enn verið gengið frá verðabyrgð vegna verðlagsársins 1977/78. Verðabyrgðarbörfin er miklu meiri en nemur 10% hámarkinu. Tölur innan sviga áætlaðar útflutningsbætur, ef allur útflutningur verðlagsársins 1977/78 yrði bættur að fullu.
7. * merkir bráðabirgðatölu.

Tafla II.

Útflutningsbætur á landbúnaðarafurðir (verðábyrgð) greiddar úr ríkissjóði 1963/1964 — 1977/78 vegnar með vísitölu framfærslukostnaðar sömu ár.

Verðlagsár	Útflbætur úr ríkissj. millj. kr.	Framfvísit. 1. febr. ár hvert. 1.2. '64=100	Útflbætur '64 umreikn. skv. vísitölu. verðlags.	Mism. í m.kr. á raunv. greiðslum og bótum '64 umreikn. bærilegs skv. vísitölu. verðlags.	Mism. skv. dálk 4 í % af dálk 3 (p. e. a. s. frávik á greiðslu bóta frá bótum '63/64 á sambæril. verðlagi)
Verðlagsár 1963/64	160	100	160	0	0
Verðlagsár 1964/65	179	110	176	+ 3	+ 1.7%
Verðlagsár 1965/66	218	120	192	+ 26	+13.5%
Verðlagsár 1966/67	229	127	203	+ 26	+12.8%
Verðlagsár 1967/68	256	143	229	+ 27	+11.8%
Verðlagsár 1968/69	301	171	274	+ 27	+ 9.9%
Verðlagsár 1969/70	332	193	309	+ 23	+ 7.4%
Verðlagsár 1970/71	404	216	346	+ 58	+16.8%
Verðlagsár 1971/72	379	222	355	+ 24	+ 6.8%
Verðlagsár 1972/73	438	258	413	+ 25	+ 6.1%
Verðlagsár 1973/74	927	343	549	+378	+68.9%
Verðlagsár 1974/75	1 140	527	843	+297	+35.2%
Verðlagsár 1975/76	1 658	717	1 147	+511	+44.6%
Verðlagsár 1976/77	2 652	965	1 544	+1 108	+71.8%
Verðlagsár 1977/78	—	1 324	2 118	—	—

Athugasemdir og skýringar:

Tafla þessi sýnir í dálki 1 útflutningsuppbætur, sem greiddar hafa verið vegna landbúnaðarafurða úr ríkissjóði á árunum 1963/64 til 1976/77. Í dálki 2 er framfærsluvísitalan sýnd eins og hún var 1. febrúar ár hvert á þessu tímabili (1964=100) og er tekið mið af framfærsluvísitölunni á miðju verðlagsári hverju sinni, sem nær frá 1. september ár hvert til jafnlengdar næsta árs. Í dálki 3 eru útflutningsbæturnar eins og þær voru verðlagsárið 1963/64 umreiknaðar á verðlagi hvers árs skv. framfærsluvísitölunni eins og hún er sýnd í næsta dálki á undan. Dálkur 4 sýnir svo mismuninn á raunverulegum greiðslum útflutningsuppbóta ár hvert og greiðslum verðlagsársins 1963/64 ef þær hefðu verið notaðar sem viðmiðun og verðtryggðar með vísitölu framfærslukostnaðar (mismunurinn, sem ávallt er póstíttur, sýnir því hversu miklu hærrí fjárhæð hefur raunverulega verið greidd í útflutningsbætur úr ríkissjóði á verðlagi hvers árs en nemur bótageiðslunum 1963/64 á sambærilegu verðlagi). Síðasti dálkurinn sýnir svo þetta frávik í % af „verðtryggðum“ útflutningsuppbótum 1963/64 hverju sinni.

Tafla III

Samanburður á greiddum útflutningsbótum úr ríkissjóði og bótagreiðslum eins og þær hefðu verið ef ákvæði frumvarpsins um verðabyrgð hefðu verið í gildi.

	Útflutningsbætur (verðabyrgð)			Skv. ákvæðum frv. ef gilt hefðu		
	Útflbætur úr ríkissj. millj. kr.	Þar af Nautgr.-afurða	vegna: Sauðfj.-afurða	Vegna 8% áb. á nautgr. afurðir	Vegna 12% áb. á sauðf.-afurðir	Útflb. úr ríkissj. alls
Verðlagsár 1963/64 160°	90	70	65°	68°	133°
Verðlagsár 1964/65 179	110	69	77°	69	146
Verðlagsár 1965/66 218°	120	98	85°	95°	180
Verðlagsár 1966/67 229°	100	129	88°	107°	195°
Verðlagsár 1967/68 256°	78	178	78	120°	198
Verðlagsár 1968/69 301°	70	231	70	143°	213
Verðlagsár 1969/70 332°	82	250	82	152°	234
Verðlagsár 1970/71 404	230	174	164°	174	338
Verðlagsár 1971/72 379	269	110	194°	110	304
Verðlagsár 1972/73 438	237	201	237	201	438
Verðlagsár 1973/74 927°	480	447	364°	410°	774°
Verðlagsár 1974/75 1 140	490	650	490°	576°	1 066°
Verðlagsár 1975/76 1 658	235	1 423	235	834°	1 069
Verðlagsár 1976/77 2 652	550	2 101	550	1 044°	1 594
Verðlagsár 1977/78 (4 956)	(1 870)	(3 086)	1 355°	1 625°	2 980°

Athugasemdir og skýringar:

- ° merkir þegar hámarksverðabyrgð er náð bæði skv. því kerfi, sem gilt hefur um greiðslu útflutningsbóta, og því, sem frv. gerir ráð fyrir, ef í gildi hefði verið.
- Að sjálfsögðu er ekki reynt að áætla í þessari töflu hvaða áhrif breytt skipan á kerfi útflutningsbóta, eins og frv. gerir ráð fyrir, kynni að hafa haft á framleiðslumagn hvorrar búgreinar um sig — t.d. í þá átt að auka framleiðslu á nautgripaafurðum vegna ónýttar verðabyrgðar á útflutning slíkra afurða en til samdráttar í framleiðslu sauðfjárafurða vegna umframframleiðslu, sem ekki yrði verðbætt til útflutnings. Ógerningur er að spá um áhrif breyttis kerfis á greiðslu verðabyrgðar (útflutningsbóta) á framleiðslumagn búgreina, en um einhver áhrif yrði að öllum líkindum að ræða.